

Att ta ställning i EU-frågan

Nu är det dags att ta ställning i EU-frågan. Århundradets viktigaste fråga har det kallats, och något ligger det väl i det. Frågans vikt gör också att tonläget i debatten ökar. Så här dags har de rationella och väl underbyggda argumenten försvunnit och ersatts av skrämmande hotbilder. Nej-sidan vill få oss att tro att ett EU-medlemskap kommer att leda till att den politiska demokratin förloras och att arbetslösheten för alltid kommer att vara tvåsiffrig. Ja-sidan hävdar å andra sidan att arbetslösheten bara kan falla vid ett EU-medlemskap och att ekonomiska skäl tvingar oss till medlemskap.

Strunta i hotbilderna! De har inte mycket med verkligheten att göra. Ett ja till EU betyder inte att demokratin överges, men det finns inte heller något som tvingar oss att säga ja. Båda sidor har gjort sig skyldiga till rejäla övertramp i debatten. På nej-sidan florerar en salig röra av fördomar och rena lögner vid sidan om en helt legitim kritik av den europeiska unionen. På ja-sidan blandas en djup övertygelse om integrationens fördelar med diverse särintressen. Det finns också en obehaglig tendens hos vissa statliga myndigheter att missbruka (ja, det är nog rätt ord, trots allt!) statens utrednings- och informationsapparater.

I stället måste var och en av oss väga för- och nackdelarna med ett medlemskap. För mig och med de värderingar jag har överväger fördelarna med ett EU-medlemskap, men för andra kan säkert nackdelarna vara av

större vikt. Här ska jag gå igenom några av de punkter som *jag personligen* tycker det är av värde att utgå från.

Vad gäller de *ekonomiska* effekterna av ett EU-medlemskap *kan* det vara så att EES-medlemskap är att föredra. *Om* avtalet är beständigt slipper vi medlemskapets nackdelar: medlemsavgiften, jordbrukspolitiken och den yttre handelspolitiken. *Om* EES-avtalet i stället även på lång sikt upplevs som osäkert kan långsiktiga investeringar förhindras och teknologiöverföringen från utlandet bli mindre. Med en viss riskaversion *kan* därför EU-medlemskap är att föredra. Min slutsats är dock att de ekonomiska effekterna av ett EU-medlemskap visserligen inte saknar betydelse, men ändå inte är alltför viktiga när vi ska ta ställning i folkomröstningen.

I stället är EU-frågan i mångt och mycket ett *politiskt projekt*. För mig och många andra med en internationalistisk grundinställning känns det viktigt att delta i EU-samarbetet för att ta vårt ansvar i Europa. Jag tycker att vi i Sverige under alltför lång tid dragit oss undan vårt ansvar för utvecklingen i Europa. Det skulle också för mig upplevas som otillfredsställande att genom EES-avtalet få anpassa oss till EU utan att ha något större politiskt inflytande. Däremot känner också jag en viss misstänksamhet mot mycket i EU. Bristen på direkt demokratiskt inflytande är ofta uppenbart. EU kan också utvecklas i

riktning mot en allt mer byråkratisk och centralistisk organisation. Även om jag upplever tankarna om en "Europas fästning" som starkt överdrivna, kan det även för mer internationalistiskt lagda kännas som att åtminstone Sydeuropa kan komma att driva en mer protektionistisk politik än vi varit vana vid i Sverige. Var och en måste dock göra sin egen utvärdering av de sammanlagda effekterna av de politiska effekterna av ett EU-medlemskap. Själv tycker jag dock att de negativa tendenserna i EU kan vara *ytterligare* ett skäl för Sverige att delta i unionen. Även om inte Sveriges inflytande ska överdrivas kan vi säkert påverka EU i rätt riktning i frågor som frihandel och vikten av ett öppet samhälle.

Det finns också några överväganden som jag *inte* tycker ska påverka väljarna i EU-frågan. EU-frågan bör inte avgöras av kortsiktiga, stabiliseringspolitiska åtaganden. Den kris vi för närvarande upplever är visserligen djup och har fått skrämmande följder. Krisens allvar ska dock inte låta lura oss att föra in EU-frågan i detta perspektiv. EU-frågan är långsiktig. Integration av varu- och faktormarknader är ett bra sätt att förbättra allokeringen av resurser men inte lämplig som ett instrument för att uppnå fullt resursutnyttjande. Visserligen hävdas det ofta att ett ja i folkomröstningen kan påverka konjunkturuppgången genom psykologiska effekter. Sådana effekter avklingar dock snabbt och bör inte påverka ställningstagandet i EU-frågan.

Alla bör också vara på sin vakt mot den propaganda som diverse särintressen kommer att driva före folkom-

röstningen. Framförallt finns dessa särintressen i den privata sektorn och diverse intresseorganisationer, men tyvärr agerar även staten i vissa fall som ett särintresse i EU-frågan. De sk konsekvensutredningarna har utsatts för stark kritik och nog har det funnits tendenser att överdriva fördelarna med ett EU-medlemskap. Det är inte säkert att det har funnits någon avsikt bakom dessa tendenser, men de flesta bedömare kan nog hålla med om att slutresultatet av dessa utredningar inte varit bra. Man behöver inte heller vara EU-motståndare för att se att den informationsbroschyr som skickats ut från UD till hushållen inte är fri från värderingar. Remissomgången efter EU-avtalet visade också att diverse myndigheter gjorde uttalanden som inte ligger inom deras kompetensområde. Så gjorde t ex Finansinspektionen en egen analys av tillväxteffekter av EU-medlemskap, en fråga som man varken har kompetens eller orsak att utreda.

Den viktigaste slutsatsen är därför att det finns ett val och det är något som var och en måste göra på egen hand.

JOHAN TORSTENSSON